

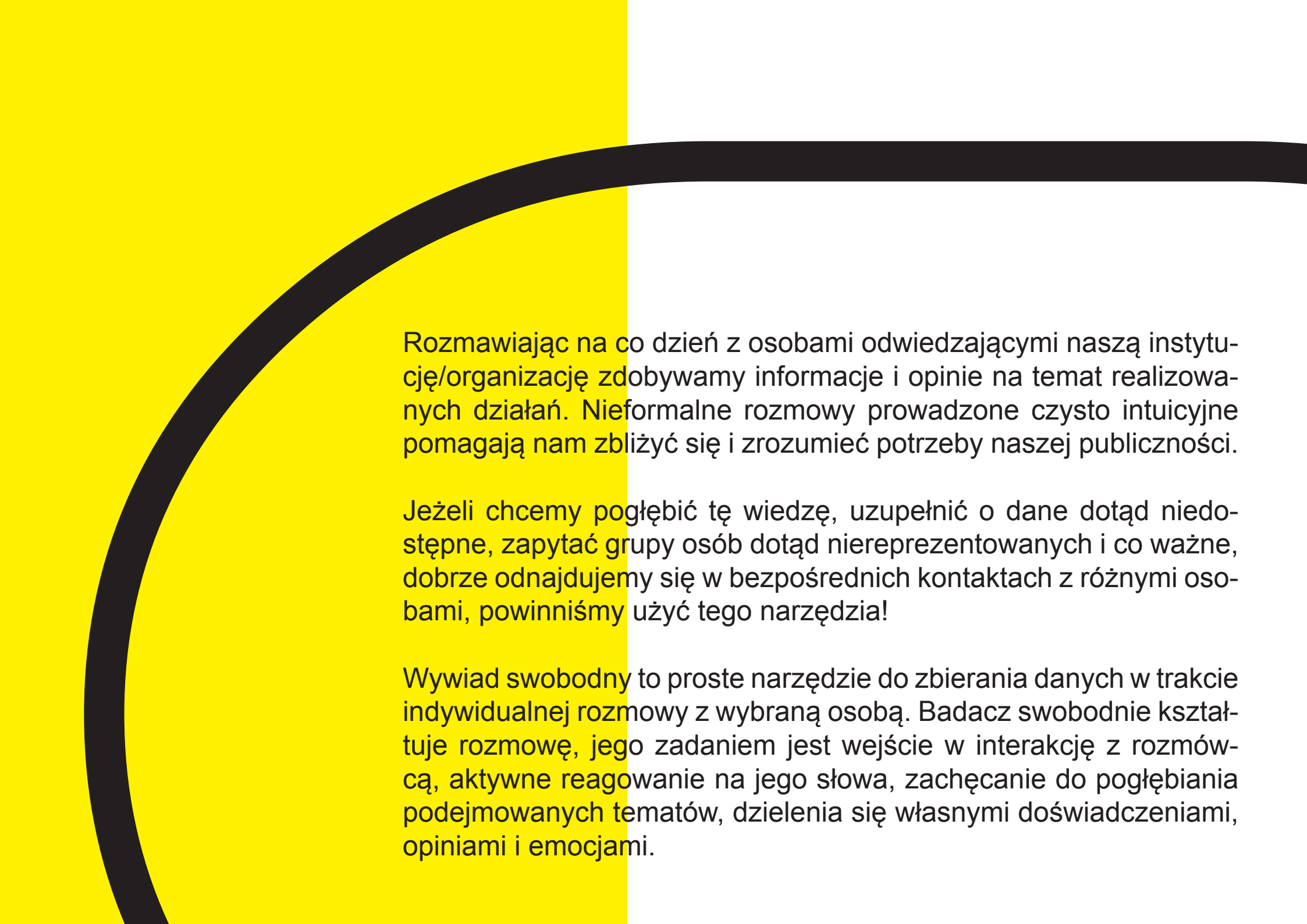
WYWIAD SWOBODNY

Narzędzie do badań w działaniu

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury
w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura 2016-2018

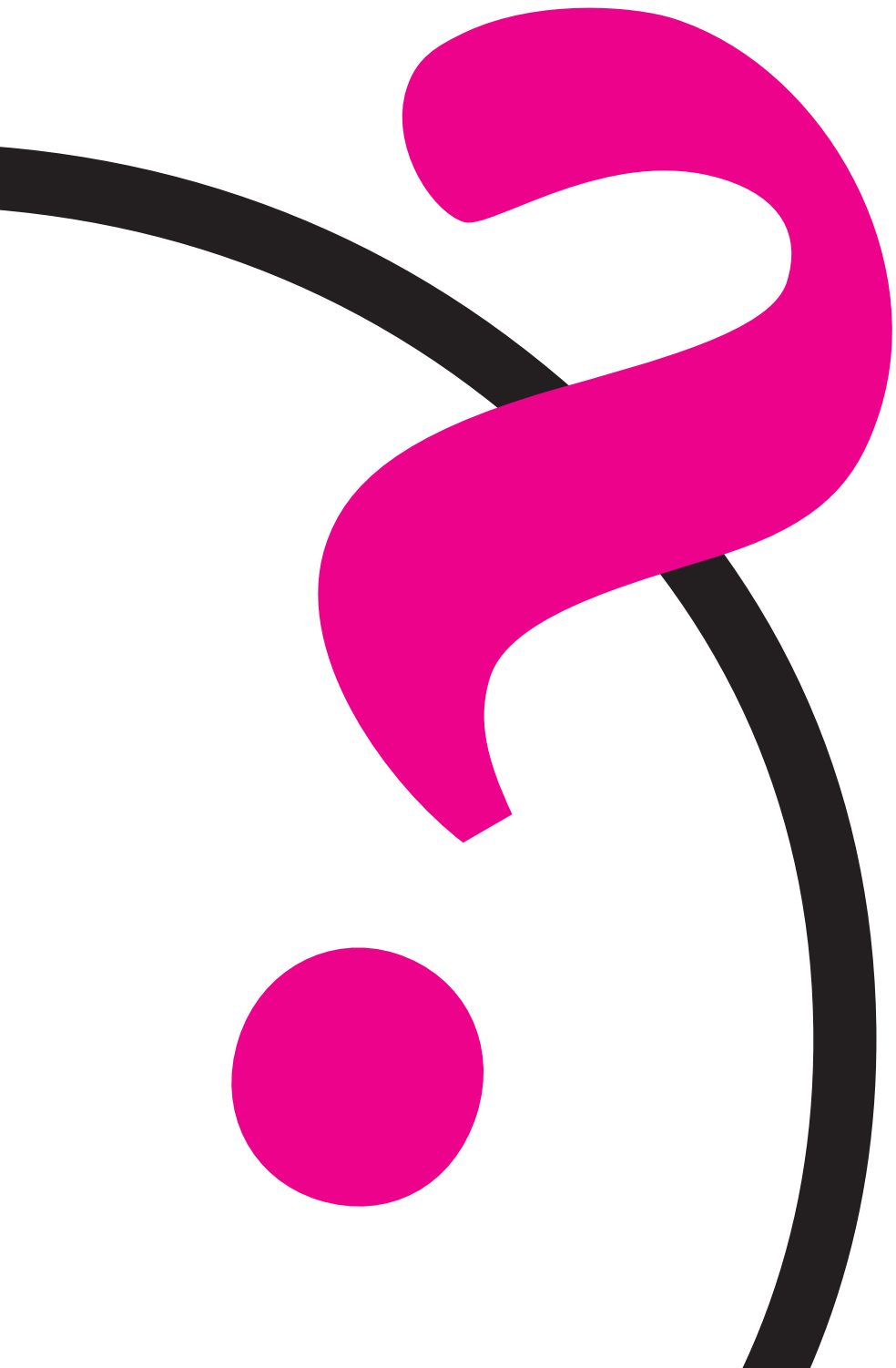

A yellow background with a thick black curved line that starts from the bottom left and arcs towards the top right, separating the text from the top of the page.

Rozmawiając na co dzień z osobami odwiedzającymi naszą instytucję/organizację zdobywamy informacje i opinie na temat realizowanych działań. Nieformalne rozmowy prowadzone czysto intuicyjne pomagają nam zbliżyć się i zrozumieć potrzeby naszej publiczności.

Jeżeli chcemy pogłębić tę wiedzę, uzupełnić o dane dotąd niedostępne, zapytać grupy osób dotąd niereprezentowanych i co ważne, dobrze odnajdujemy się w bezpośrednich kontaktach z różnymi osobami, powinniśmy użyć tego narzędzia!

Wywiad swobodny to proste narzędzie do zbierania danych w trakcie indywidualnej rozmowy z wybraną osobą. Badacz swobodnie kształtuje rozmowę, jego zadaniem jest wejście w interakcję z rozmówcą, aktywne reagowanie na jego słowa, zachęcanie do pogłębiania podejmowanych tematów, dzielenia się własnymi doświadczeniami, opiniami i emocjami.

KROK-PO-KROKU

1. Zaczynamy od precyzyjnego określenia, czemu ma wywiad służyć. Nasz cel jest punktem wyjścia do listy zagadnień, tzw. dyspozycji do wywiadu (sugestie, kierunki i kluczowe pytania, które powinny wybrzmieć w tej rozmowie). Teraz warto zastanowić się, po co i o co chcemy pytać naszych rozmówców. Kiedy już doprecyzujemy cel zapisujemy konkretne zagadnienia, wątki i w końcu konkretne pytania.

Przykładowo:

Dom Kultury X specjalizuje się w edukacji tanecznej. Jego oferta dociera przede wszystkim do osób dorosłych i małych dzieci. Dom kultury chciałby zainteresować swoją ofertą lokalnych nastolatków i decyduje się na przeprowadzenie badań - przy użyciu wywiadów swobodnych. Obszarami badawczymi będą:

>>> sposoby spędzania czasu wolnego przez nastolatków,

>>> recepcja oferty domu kultury

>>> zainteresowanie tańcem

W rozmowie indywidualnej z Anią i Jackiem zapytamy:

Co najchętniej robią po szkole, w jaki sposób spędzają czas wolny, dokąd chodzą, żeby się spotkać ze znajomymi etc.?

Które zajęcia z oferty domu kultury mogłyby ich zainteresować i dlaczego?

Jeżeli okaże się, że są to któreś z zajęć tanecznych zapytamy:

Jaki rodzaj tańca najbardziej ich interesuje?

Jakiego instruktora dom kultury miałyby zaprosić, żeby oni i ich znajomi chcieli wziąć udział w jego warsztatach?

2.

Ważne, aby odpowiednio dobrać osoby z którymi będziemy rozmawiać. Pracując nad listą respondentów, na tym etapie warto przeprowadzić w grupie badawczej burzę mózgów, żeby nie pominąć kogoś istotnego. Tworząc ją pamiętaj, że zwykle realizujemy od kilku do kilkunastu wywiadów. Sprawdź czy na naszej liście są przedstawiciele instytucji, organizacji, firm i grup, które są ważne dla działań na wybranym do badań terenie, dla których te miejsca są ważne i same badania mogą być istotne. Spotkania rozpoczynamy od osób aktywnych, zaangażowanych, one mogą wskazać nam kolejne osoby, może mniej oczywiste.

3.

Przygotowując listę pytań pamiętamy, aby odnosiły się do obszarów oraz głównych pytań badawczych i pomagały gromadzić informacje związane z tymi zagadnieniami. Każdy z nas w trakcie rozmowy sam decyduje jakie i jak zadać pytania konkretnej osobie. Jednak warto przygotować sobie różne opcje, przetestować kilka możliwości zapytania o różne sprawy. Ważne żeby przygotowane pytania nie ograniczały badacza, a wręcz pomagały otwierać się na potrzeby i możliwości osób, z którymi będzie rozmawiał. Dlatego warto przygotować pytania otwarte.

(pytanie otwarte-zaczyna się od „jak?”, „kiedy?”, „po co?”, „dlaczego?”)

4. ●

Na wywiad umawiamy się wcześniej, w trakcie rozmowy należy wyjaśnić kim jesteście, jaki jest cel spotkania, o czym chcemy rozmawiać i ile taka rozmowa potrwa. Uzgadniamy dogodny termin i miejsce spotkania, najlepiej aby było ono neutralne.

5. ●

Długość wywiadu uzależniona jest od tego jak rozbudowana jest lista pytań, nie powinien jednak trwać zbyt długo, średni od 40 minut do 1,5 godziny. Warto ustalić sobie priorytety, w razie szczególnego zainteresowania rozmówcy jakimś zagadnieniem, tak aby rozmowa nie wymknęła nam się spod kontroli, nie zeszła na inny, mniej istotny temat.

6. ●

Przed rozpoczęciem wywiadu pytamy o zgodę na nagrywanie, jeżeli rozmówca nie wyrazi jej, staramy się szczegółowo zanotować odpowiedzi.

7. ●

Rozpoczynając rozmowę przedstawiamy się, przypominamy o celu badań, poruszanych tematach. Wcześniej zastanów się, co osoba chciałaby wiedzieć o Tobie i podmiotach, które reprezentujesz, by zaufać na tyle, żeby podjąć rozmowę. Co musi wiedzieć o badaniach żeby uznać je za ważne i warte poświęcenia im czasu. Pamiętaj żeby wspomnieć o anonimowości badań. Po wyczerpaniu listy zagadnień, zapytaj czy rozmówca chciałby coś dodać, następnie podziękuj za udział w badaniu i poinformuj gdzie opublikujemy wyniki.

8

Po zakończeniu wywiad musi zostać spisany. Nie ma konieczności spisywania całości, na podstawie listy wyznaczamy najważniejsze kwestie i dla nich dobieramy wypowiedzi (cytaty z rozmowy). Wypowiedzi powinny być skomentowane w odniesieniu do celów i obszarów badawczych, którymi się zajmujemy. Nad analizą treści wywiadów warto pracować zespołowo, pokazać analizę innym, przedyskutować ją.

„Każda i każdy z Was najlepiej wie, w jakim rodzaju kontakcie, poziomie relacji czuje się najlepiej. Nie starajmy się na siłę zaprzyjaźniać, ocieplać, dowartościowywać osoby. To, co respondentkom i respondentom najbardziej pomaga to nasza ciekawość tego, co mają do powiedzenia! I pamiętajmy najwięcej mówić mamy nie my - ale osoba udzielająca nam wywiadu”

WYWIAD GRUPOWY

Wywiad swobodny w zmodyfikowanej wersji możemy także zastosować w pracy z grupą. Przeprowadzając wywiad grupowy zadajemy pytania kilku, wybranym osobom, wówczas nasza rola polega na moderowaniu spotkania. W zależności od celu badania, wywiady grupowe mogą mieć różne formy, np.: grupy fokusowe (grupa jednorodna np.: wędkarze) „burza mózgów” (grupa która pracuje

nad konkretnym zagadnieniem).

Główne zalety wywiadów grupowych to ich duża elastyczność, możliwość uzyskania różnorodnych, złożonych informacji, a także możliwość stymulowania uczestników do wypowiadania się i przypominania sobie określonych informacji.

Jeżeli uznasz, że to narzędzie jest adekwatne do twoich potrzeb badawczych ważne, aby przygotowując się do spotkania z grupą zastanowić się nad źródłami potencjalnych problemów, które mogą pojawić

się w trakcie. Trudności wynikające ze specyficznej dynamiki grupy - która wykształca się podczas wywiadu, czy zdominowanie grupy przez jedną osobę - co ograniczy możliwość wypowiadania się pozostałych uczestników, wymagają od ciebie umiejętnego wyczuwania atmosfery spotkania, jej zmienności i odpowiedniego kierowania rozmową. W razie potrzeby włączaj się, zachęcając do wypowiedzi nieaktywnych uczestników, aby wywiad w pełni spełnił swoje zadanie, powinieneś uzyskać odpowiedzi od całej grupy.

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury
w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura 2016-2018

Dostępne na licencji CC 3.0 by-sa